

Een winde wordt voorzien van een tag

VIS MOET ZWEMMEN

HIGHTECH ONDERZOEK NAAR TREKGEDRAG VAN VISSSEN

De laatste jaren hebben de waterschappen in onze beide provincies tientallen vispassages aangelegd. Vissen kunnen zich daardoor weer over grote afstanden verplaatsen en bijvoorbeeld hun geschikte paai- en opgroeigebieden bereiken. Dat wordt gestaafd door onderzoek met zenders.

DOOR: PETER PAUL SCHOLLEMA, aquatisch ecooloog waterschap Hunze en Aa's

Om de werking van vispassages te onderzoeken, zijn er de afgelopen jaren projecten uitgevoerd met vissen die zijn voorzien van een zender-tje. Door op diverse locaties ontvangers te plaatsen kan worden bekeken of de vissen gebruik maken van de passages en hoe hun migratieroutes eruit zien. Zo zijn onder meer de trekroutes van de rivierprik en naar zee trekkende schieralen in kaart gebracht. Momenteel lopen er drie grote onderzoeken in de provincies Groningen en Drenthe:

- Migratie onderzoek Hunze stroomgebied
- Migratie onderzoek Westerwolde stroomgebied
- Karper onderzoek in het Noord-Willemskanaal (zie pagina 34)

MIGRATIE ONDERZOEK HUNZE

In de Hunze onderzoekt een samenwerkingsverband van Waterschap Hunze en Aa's, Hengelsportfederatie Gronin-

Antennestation bij Gieterveen.

gen Drenthe en Stichting Drents Landschap de effecten van het beekherstel op de visstand gedurende meerdere jaren. De uitvoering vindt plaats door ecologisch onderzoeksbureau VisAdvies en visserijbedrijf Vos met hulp van het monitoringsteam van de federatie. Voor het onderzoek zijn een viertal antennestations in de beek (De Groeve, Gieterveen en Gasselternijveen) en bij de Oostpolder naast het Zuidlaardermeer geplaatst. In totaal zijn er nu 1.142 vissen in het stroomgebied van de Hunze voorzien van een PIT-tag, waaronder 141 windes en 114 snoeken. Maar ook soorten als de paling, riviergrondel, baars, blankvoorn en brasem worden meegenomen in het onderzoek.

REISLUSTIGE WINDES

De winde is een opvallende verschijning binnen het onderzoek. Daarvan zijn er twee groepen. De eerste verblijft het hele jaar in de Hunze en migreert over beperkte afstanden. De tweede groep omvat grote aantallen windes die ieder voorjaar vanuit de grote Groningse kanalen naar de Hunze trekken om daar in de bovenlopen te paaien. Begin april zijn ze weer weg en vervolgens zien we ze een jaar lang niet meer terug. Het sterke vermoeden bestaat dat een deel van deze windes op het Eemskanaal leeft. Om te controleren of er hier tijdens wedstrijden 'oude bekenden' uit de Hunze worden gevangen, onderzoekt de federatie de mogelijkheden om de gevangen windes na afloop van wedstrijden te scannen.

SNOEK OP PAAIVAKANTIE?

Behalve de windes zijn er ook andere vissoorten die opvallende en soms indruk-

Paailocatie van winde in de Hunze.

IN DE HUNZE WORDEN OOK 'DWAALGASTEN' WAARGENOMEN: DIT BETREFT WINDES DIE ENIGE JAREN GELEDEN ZIJN GEMERKT IN HET PEIZERDIEP EN DE WESTERWOLDSE AA

wekkende afstanden afleggen. Zo is op 17 februari 2015 een snoek van 95 cm en 8.900 gram voorzien van een PIT-tag. Deze vis werd eind januari en begin februari 2016 waargenomen bij De Groeve, vlak voor het Zuidlaardermeer. Op 6 februari begon de vis te zwemmen om vervolgens op 21 februari op te duiken bij Gieterveen. Weer twaalf uur later meldde deze snoek

HIGHTECH

Bij de onderzoeken worden twee verschillende technieken gebruikt: akoestische zenders en PIT-tags.

Akoestische zenders zijn zenders met een batterijtje die in vissen worden aangebracht. Deze zenden 'piepjes' uit die worden opgevangen door speciale onderwater microfoons (hydrofoons) die in het water zijn geplaatst.

PIT-tags bestaan uit een kleine spoel en een chip met een uniek nummer. Komt de vis met een PIT-tag in de buurt van een antenne, dan laadt de spoel op en wordt het nummer van de chip naar de antenne toegestuurd.

Akoestische zenders en de grotere typen PIT-tags worden in de vissen aangebracht via een klein sneetje in de buikholte. Daarbij worden de vissen vooraf verdoofd en het sneetje keurig gehecht. Kleinere PIT-tags worden via een soort holle injectienaald aangebracht. De vis heeft geen last van de ingreep of het zendertje.

zich bij het meetpunt Gasselternijveen. Dit betekent dat deze vis in een half etmaal maar liefst veertien steenstortdempels die in de Hunze liggen is gepasseerd.

CONCLUSIES

Ook soorten als brasem, zeelt, paling en riviergrondel hebben de afgelopen jaren laten zien dat ze prima in staat zijn om over grote afstanden in de Hunze te migreren. De aangelegde steendempels – die het waterpeil in de Hunze regelen – worden daarbij zonder problemen door tal van vissoorten gepasseerd. Vissen kunnen dus weer vrij de herstelde delen van de Hunze opzwemmen. De definitieve conclusies volgen eind 2017 als het onderzoek is afgerond. Op de resultaten komen we dan zeker terug in de regio-editie van Hét Visblad! Ook kunnen we dan meer melden over de visstand in de Westerwoldse Aa waar momenteel een vergelijkbaar onderzoek plaatsvindt.